

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 13

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет технологій та дизайну, кафедра технологічної освіти
ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»
Львівський медичний університет
Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості»
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України
Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży (Польща)

Ukrainian State Pedagogical Mykhaylo Drahomanov University
Faculty of technology and design, Department of technological education
Subdivision “Lviv Educational and Scientific Center for Professional Education”
Danylo Halytsky Lviv National Medical University
SS of NULES of Ukraine “Berezhany Agrotechnical Institute”
Lviv Medical University
International charity organization “Leader of the Quality”
State scientific institution “Institute of Modernization of the Content of Education”
of the Ministry of Education and Culture of Ukraine
Lomza International Academy of Applied Sciences

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ Й НАУКИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 13

**MODERN TRENDS IN DEVELOPMENT OF EDUCATION
AND SCIENCE: PROBLEMS AND PERSPECTIVES**

COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS

Issue 13

Київ – Львів – Бережани – Ломжа

2023

Kyiv– Lviv – Berezhany – Łomża

2023

УДК: 37. 01 : 001

ISSN 2663-9718

Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи: зб. наук. праць / [гол.ред. Ю.І. Колісник-Гуменюк].
Київ – Львів – Бережани – Ломжа, 2023. Вип. 13. 283 с.

Головний редактор:

Колісник-Гуменюк Ю.І., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Редакційна колегія:

Кільдеров Д.Е., доктор педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Харламенко В.Б., кандидат педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Литвин А.В., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Руденко Л.А., доктор педагогічних наук, професор (м. Львів, Україна)

Жибак М.М., доктор економічних наук, професор (м. Бережани, Україна)

Олійник П.В., доктор фармацевтичних наук, професор (м. Львів, Україна)

Голіяд І.С., кандидат педагогічних наук, професор (м.Київ, Україна)

Шарлович З., кандидат педагогічних наук (м. Ломжа, Польща)

Копельчак М.П., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Чаплик В.В., кандидат медичних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк О.М., кандидат педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гуменюк В.В., доктор педагогічних наук, доцент (м. Львів, Україна)

Гурська І.С., кандидат економічних наук, доцент (м. Бережани, Україна)

Технічна верстка:

Гуменюк В.В., доктор педагогічних наук (м. Львів, Україна)

Переклад англійською мовою:

Гуменюк В.В., Дубовик О.В. (м. Львів, Україна)

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівники закладів вищої освіти I-II і III-IV рівнів акредитації висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методів навчання у підготовці кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів.

Статті збірника подано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Видання розраховане на науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023

© ВСП «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти», 2023

© Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, 2023

© ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут», 2023

© Львівський медичний університет, 2023

© Міжнародна благодійна організація «Лідер Якості», 2023

© Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, 2023

© Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, 2023

© Автори статей, 2023

УДК : 378

Дубницька Олександра
викладач кафедри технологічної освіти ВСП УДУ імені Михайла Драгоманова
Львівський навчально-науковий центр професійної освіти

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ЗА ПРОФІЛЕМ «УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ВИШИВКА»

Анотація. В статті акцентується увага на особливостях підготовки учнів засобами народної художньої творчості, а саме українською народною вишивкою. Учні оволодіваючи народними ремеслами, засвоюють духовність, ідейність, моральність, естетику рідного краю.

Навчання, виховання й творчий розвиток учнів спонукає до вивчення народних традицій, образного мислення, творчого підходу та сформованого інтересу до подальшого вивчення вишивальних технік та технологій, застосування їх на практиці. Адже для збереження української нації і своєї державності немає важливішого завдання ніж національно-патріотичне виховання молоді засобами народної творчості, зокрема вишивкою.

Ключові слова: українська народна вишивка, народна художня творчість, художня спадщина, українська вишиванка, техніки вишивання.

Dubnytska Oleksandra
teacher of the department of technological education
State University of Ukraine named after Mykhailo Drahomanov
Lviv educational and scientific center
professional education

FEATURES OF STUDENT TRAINING BY PROFILE “UKRAINIAN FOLK EMBROIDERY”

Abstract. The article focuses attention on the peculiarities of training students by means of folk art, namely Ukrainian folk embroidery. By mastering folk crafts, students learn the spirituality, idealism, morality, and aesthetics of their native land.

Education, upbringing and creative development of students encourages the study of folk traditions, imaginative thinking, creative approach and formed interest in the further study of embroidery techniques and technologies, their practical application. After all, for the preservation of the Ukrainian nation and its statehood, there is no more important task than the national-patriotic education of youth by means of folk creativity, in particular embroidery.

Key words: Ukrainian folk embroidery, folk art, artistic heritage, Ukrainian embroidery, embroidery techniques.

Україна завжди славилась своїми народними художніми промислами. До наших днів дійшли численні пам'ятки народного мистецтва: вишивка, одяг, декоративне ткацтво, художня кераміка, різьблення, вироби з шкіри, художня обробка металу, які вражають своїми високими художніми якостями та ін. Народні художні промисли існували майже у всіх областях України. Найбільшої ж популярності в ХХ ст. досягли такі художні центри, як Опішна, Решетилівка на Полтавщині; Ічня, Дігтярі на Чернігівщині; Петриківка на Дніпропетровщині;

Кролевець на Сумщині; Бубнівка, Уламбівка на Вінниччині; Яворів та Пістинь на Івано-Франківщині; Вінниця в Чернівецькій області та ряд інших.

З моменту проголошення незалежності України до початку повномасштабного нападу з боку росії, простежувалася тенденція від зростання до поступового спадання зацікавленості молодим поколінням до народних традицій, обрядів, промислів тощо. Значне погіршення колись потужної галузі народних художніх промислів відбулося після приватизації підприємств, які входили до Українського художнього промислу – потужної організації, в якій працювало понад дві тисячі людей. Зокрема, повністю припинили виробництво художньої продукції відомі осередки, розташовані у Бережанах, Богуславі, Бубновці, Гавареччині, Глинянах, Дубінцях, Дігтярі, Лубнах, Решитилівці, Смотричі, Обуховичах, Прокураві та ін. Зруйнування та знищення матеріально-технічної бази підприємств народних промислів призвело до припинення підготовки фахівців у 117 початкових спеціалізованих навчальних закладах, майже повного зникнення шкіл майстерності. Перед свідомим суспільством України, не тільки українців, але й багатьох етнічних груп, які входять до складу нашої держави, постало питання щодо збереження та подальшого розвитку національних художніх традицій.

На державному рівні було запроваджено ряд законопроектів, програм та положень. З огляду на необхідність збереження автентичності та унікальності народних промислів України, їх охорони та подальшого розвитку розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.06.06 №336-р було схвалено Концепцію Державної програми збереження, відродження і розвитку народних художніх промислів на 2006-2010 роки [1].

В «Національній доктрині розвитку освіти» у розділі «Національний характер освіти і національне виховання» чітко вказано: «освіта має гуманістичний характер і ґрунтується на культурно-історичних цінностях Українського народу, його традиціях і духовності; освіта утверджує національну ідею, сприяє національній самоідентифікації, розвитку культури Українського народу, оволодінню цінностями світової культури, загальнолюдськими надбаннями; національне виховання є одним із головних пріоритетів, органічною складовою освіти. Його основна мета – виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємовідносин, формування у молоді потреби та уміння жити в громадянському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, трудової, екологічної культури; національне виховання спрямовується на залучення громадян до глибинних пластів національної культури і духовності, формування у дітей та молоді національних світоглядних

позицій, ідей, поглядів і переконань на основі цінностей вітчизняної та світової культури; головними складовими національного виховання є громадянське та патріотичне виховання; національне виховання має здійснюватися на всіх етапах навчання дітей та молоді, забезпечувати всебічний розвиток, гармонійність і цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдарувань, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності й культури, виховання громадянина, здатного до самостійного мислення, суспільного вибору і діяльності, спрямованої на процвітання України» [4].

Також було видано Указ Президента України «Про заходи щодо відродження традиційного народного мистецтва і народних художніх промислів в Україні», в якому було надано доручення Кабінету Міністрів України і обласним державним адміністраціям відродити центри народних ремесел в Богуславі, Косіві, селищах Опішня, Петриківка, Решетіловка, селах Глиняни, Дігряті, Яворів та ін. [3]. Оновлено зміст навчальної програми з розвитку галузі «Технології» (трудове навчання) в контексті нової української школи.

Народна художня творчість є могутнім джерелом збагачення національної культури у різних формах її виявлення: студіях об'єднаних творчих людей і майстрів декоративно-ужиткового мистецтва та народних умільців, народних домів і громадських організацій, релігійних громад і навчальних закладів різних рівнів у поглибленні просвітницько-виховної роботи. Ці організації покликані виховувати у підростаючого покоління любов до відродження народної художньої спадщини.

Народна художня творчість у системі культури, акумулюючи емоційно-естетичний досвід поколінь, передає ціннісне ставлення до світу крізь призму етнонаціональної специфіки. Вона є ефективним засобом формування естетичної культури, а також патріотичних почуттів та громадської позиції особистості [5, с. 21]. Народний досвід національного виховання полягає в тому, що учні оволодіваючи народними ремеслами, засвоюють духовність, ідейність, моральність, естетику рідного краю.

Вишиванка – це предмет гордості українців. Це традиція, яка передавалася з покоління в покоління. Із початком російської агресії в Криму та на Сході українська вишита сорочка стала символом української сили, ознакою сміливості, боротьби за збереження незалежності українського народу.

Вишиванка ще з давніх давен супроводжувала український народ і була для них символом нескореності й того, що вони є українцями.

Виховання в учнів поваги до народних традицій, звичаїв та обрядів, духовних цінностей українського народу, патріотизму є одними із головних завдань, які стоять перед закладами позашкільної освіти. Робота таких

колективів має багато граней. Це, насамперед, вивчення й збереження народно-практичної творчості, вивчення народних традицій, обрядів і звичаїв, які застосовувались у декоративно-ужитковому мистецтві, а також відтворення (виконання) кращих зразків вишивки.

Метою навчальної програми з художньої вишивки є формування компетентностей особистості засобами декоративно-ужиткового мистецтва.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

1. *Пізнавальної*, що забезпечує ознайомлення з поняттями, знаннями, техніками та технологіями декоративно-ужиткового мистецтва, декоративної творчості нашого народу; народної манери виконання швів.

2. *Практичної*, що сприяє оволодінню навичками вишивання різними техніками; вивченню кращих зразків народної творчості при засвоєнні технологій вишивки.

3. *Творчої*, що забезпечує формування творчих здібностей вихованців, відповідних навичок та вмінь, розвиток індивідуальної майстерності при виготовленні творчих робіт.

4. *Соціальної*, що сприяє вихованню дбайливого та шанобливого ставлення до народних традицій, культури, національної свідомості.

Для оволодіння навичками вишивання проводяться теоретичні й практичні групові та індивідуальні заняття за темами: «Візерунок в українській народній вишивці», «Кольори в українській народній вишивці», «Орнамент, композиція українській народній вишивці», «Знаки, символи українській народній вишивці», «Техніки в українській народній вишивці» тощо. Учні оволодівають наступними практичними навичками: розробка візерунка для вишивання, вправи у вишиванні початкових швів, добір ниток за кольоровою гамою, розробка і замальовування орнаменту для складання візерунка для вишивання виробу, виконання зразків хрестикових та рушникових швів, тощо.

Впродовж навчання вдосконалюються знання та навички, розширюється знайомство з техніками вишивання різних виробів та створення творчих робіт. Крім групових занять передбачено індивідуальні заняття, згідно з Положенням про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 11.08.2004 № 651 (зі змінами), що надає можливість більш якісного вдосконалення певних практичних навичок та розвитку творчого потенціалу вихованців гуртка [2].

Робота з вихованцями гуртка художньо-естетичного напряму передбачає особливу різноманітність засобів, форм і методів навчання та виховання. Проводити заняття керівник може у будь-якій формі: заняття-гра, заняття-казка,

заняття-пошук, заняття-бесіда, лекція, інтегроване заняття (розпис тканини та вишивка по ній). З метою формування в учнів свідомого й творчого підходу до художньої спадщини свого народу, кращого ознайомлення з краєм, його історією, традиціями, усвідомлення значення декоративно-прикладного мистецтва у духовно-матеріальному житті суспільства організовуються експедиції до районів традиційних художніх промислів, таких як культурний і духовний осередок місто Коломия, на Івано-Франківщині – гуцульського мистецтва місто Косів, на Полтавщині – два всесвітньо відомі центри народних промислів – вишивки в с. Решетилівці та гончарства – в с. Опішні.

До початку повномасштабного нападу з боку росії на Україну для планомірного та скоординованого відродження традицій народних художніх промислів, подальшого культурного розвитку України та духовного збагачення українського суспільства проводилися міжнародні та всеукраїнські виставки, симпозіуми, фестивалі, конференції реалізації творчих проєктів. Свої вироби майстри народних промислів, сувенірної продукції та ремесел демонстрували під час Великодніх ярмарок (м. Київ), Міжнародного фольклорного фестивалю етнографічних регіонів України “Родослав” (м. Івано-Франківськ), Міжнародного молодіжного гончарського фестивалю (Полтавська область), “Всеукраїнського молодіжного симпозіуму гончарного мистецтва” (Черкаська область), Загальнодержавної виставкової акції “Барвіста Україна” (м. Київ), Національного Сорочинського Ярмарку (Полтавська область), Всеукраїнського козацького фестивалю “Покрова на Хортиці” (Запорізька область), Національної виставки “Український сувенір” (м. Київ), Міжнародного літературно-мистецького фестивалю “Кролевецькі рушники” (Сумська область) та багатьох інших.

Учасники середньої та старшої вікових категорій залучаються до активної участі у виставках декоративно-ужиткового мистецтва, у фестивалях народної творчості, у святах та ярмарках тощо. Саме це є необхідною умовою їхнього творчого зростання та морального стимулу.

Отже, результатом навчання, виховання й розвитку мають стати розвинені у вихованців художньо-світоглядні уявлення, ціннісні естетичні орієнтири у вивченні народних традицій, образне мислення, творчий підхід та сформований інтерес до подальшого вивчення вишивальних технік та технологій, застосування їх на практиці. Адже для збереження української нації і своєї державності немає важливішого завдання ніж національно-патріотичне виховання молоді засобами народної творчості, зокрема вишивкою.

Список використаних джерел

1. Розпорядження Кабінету міністрів України “Про схвалення Концепції Державної програми збереження, відродження і розвитку народних художніх промислів на 2006-2010 роки”. Електронний ресурс: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/336-2006-%D1%80>.
2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.08.2004 № 651 (зі змінами) «Про затвердження Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах». Електронний ресурс: <https://ips.ligazakon.net/document/REG9635>.
3. Указ Президента України «Про заходи щодо відродження традиційного народного мистецтва і народних художніх промислів в Україні». Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/2006#Text>.
4. Національна доктрина розвитку освіти, затверджена Указом Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002 [Електронний ресурс]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>.
5. Піддубна О. М. Народна художня творчість у фаховій підготовці майбутнього вчителя образотворчого мистецтва : методичні рекомендації / Оксана Піддубна ; за заг. ред. О. С. Березюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім І.Франка, 2009. 68 с.

УДК: 371.3:376.1.808.5

*Мавдрик Ірина,
вчитель фізики і математики СЗШ №1
Львів, Україна*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛІЗОВАНОЇ ОСВІТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПОЗИТИВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У НАВЧАННІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

***Анотація.** Підтримка дітей з особливими освітніми потребами є важливою для їх успішного навчання та розвитку. Забезпечення рівних можливостей для всіх дітей, незалежно від їхніх особливих потреб, є принципом інклюзивної освіти. Це сприяє створенню більш рівних та справедливих умов для навчання.*

Кожна дитина має потенціал для навчання та розвитку. Забезпечення підтримки допомагає розкрити цей потенціал, навіть якщо виникають певні труднощі. Діти з особливими освітніми потребами, оточені іншими дітьми, мають можливість розвивати соціальні навички та спілкуватися з ровесниками.

Підтримка допомагає дітям з особливими потребами відчувати свою власну цінність та самоповагу, що є важливим для психологічного здоров'я. Відповідна підтримка дозволяє дітям з особливими освітніми потребами досягати академічних успіхів та набувати знання та навички. Освіта є ключовим чинником для включення дітей у суспільство, і підтримка в цьому процесі робить їх активними членами суспільства. Інклюзивне навчання сприяє формуванню позитивних ставлень у суспільстві щодо різноманітності та співчуття до інших.

Забезпечення підтримки для дітей з особливими освітніми потребами допомагає створити більш справедливе та інклюзивне суспільство, де кожна дитина має можливість досягати свого потенціалу та бути активною частиною громадськості.

***Ключові слова:** освітні потреби, навчання, розвиток, можливості, інклюзивне навчання, інклюзивне суспільство, потенціал.*